

Mae Brechu yn achub bywydau
Vaccination saves lives

Brechu COVID-19 a chlotiau gwaed

Gwybodaeth am eich brechiad

Mae rhaglen frechu'r DU wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda mwy na 30 miliwn o bobl wedi'u brechu a mwy na 6,000 o fywydau eisoes wedi'u hachub.

Beth yw'r pryder?

Yn ddiweddar cafwyd adroddiadau am gyflwr prin iawn yn ymwneud â chlotiau gwaed a gwaedu anarferol ar ôl brechu. Mae hyn yn cael ei adolygu'n ofalus ond nid yw'r ffactorau risg ar gyfer y cyflwr hwn yn glir eto.

Er bod y cyflwr hwn yn parhau'n eithriadol o brin, ymddengys fod risg uwch mewn pobl yn fuan ar ôl y dos cyntaf o frechlyn AstraZeneca (AZ). Mae tua 4 o bobl yn datblygu'r cyflwr hwn am bob miliwn o ddosau o frechlyn AZ a roddir.

Gweler hyn ychydig yn amlach ymhlith pobl iau ac mae'n tueddu i ddigwydd rhwng 4 diwrnod a 2 wythnos ar ôl brechu.

Gall y cyflwr hwn hefyd ddigwydd yn naturiol, ac mae problemau clotio yn un o gymhlethdodau cyffredin haint Covid-19. Nid oes risg uwch wedi'i gweld eto ar ôl brechlynnau COVID-19 eraill ond mae hyn yn cael ei fonitro'n ofalus.

Beth yw manteision a risgiau brechu?

Oedran	Risg o COVID-19	Mantais brechu	Risg brechu
Dros 50 oed neu â chyflyrau meddygol sylfaenol	<p>Isel</p> <ul style="list-style-type: none"> dal haint trosglwyddo haint <p>Uchel iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> cyfnod yn yr ysbyty derbyn gofal dwys marwolaeth <p>Cymedrol</p> <ul style="list-style-type: none"> COVID Hir 	<p>Un dos gostyngiad o fwy nag 80% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> marwolaethau cyfnod yn yr ysbyty gofal dwys <p>Dau ddos gostyngiad o fwy na 95% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> marwolaethau 	<p>Anghyffredin</p> <ul style="list-style-type: none"> braich ddolurus teimlo'n flinedig pen tost poenau cyffredinol symptomau tebyg i'r ffliw <p>Prin iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> problemau clotio
30 i 49 oed	<p>Uchel</p> <ul style="list-style-type: none"> dal haint ysgafn trosglwyddo haint <p>Isel</p> <ul style="list-style-type: none"> cyfnod yn yr ysbyty derbyn gofal dwys marwolaeth <p>Cymedrol</p> <ul style="list-style-type: none"> COVID hir 	<p>Un dos gostyngiad rhwng 60% a 70% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> dal haint trosglwyddo haint <p>Dau ddos gostyngiad o fwy na 85% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> dal a throsglwyddo haint 	<p>Cyffredin</p> <ul style="list-style-type: none"> braich ddolurus teimlo'n flinedig pen tost poenau cyffredinol symptomau tebyg i'r ffliw <p>Prin iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> problemau clotio
18 i 29 oed	<p>Uchel iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> dal haint ysgafn trosglwyddo haint <p>Isel iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> cyfnod yn yr ysbyty derbyn gofal dwys marwolaeth <p>Cymedrol</p> <ul style="list-style-type: none"> COVID hir 	<p>Un dos gostyngiad rhwng 60% a 70% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> dal haint trosglwyddo haint <p>Dau ddos gostyngiad o fwy na 85% o ran</p> <ul style="list-style-type: none"> dal a throsglwyddo haint 	<p>Cyffredin iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> braich ddolurus teimlo'n flinedig pen tost poenau cyffredinol symptomau tebyg i'r ffliw <p>Prin iawn</p> <ul style="list-style-type: none"> problemau clotio

Beth y dylwn ei wneud nesaf?

Dros 50 oed neu â chyflyrau meddygol sylfaenol¹

Cafodd yr holl oedolyn hŷn (gan gynnwys gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol dros 50 oed), preswylwyr cartrefi gofal, gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol² ac oedolion â rhai chyflyrau meddygol eu blaenoriaethu yng ngham cyntaf y rhaglen gan eu bod yn wynebu risg uchel o gymhlethdodau COVID-19.

Mae'r Asiantaeth Rheoleiddio Meddyginiaethau a Chynhyrchion Gofal Iechyd (MHRA) a'r Cyd-bwyllgor ar Imiwneiddio a Brechu (JCVI) yn cynghori y dylech barhau i gael unrhyw rai o'r brechlynnau COVID-19 sydd ar gael. Mae manteision brechu o ran eich amddiffyn rhag canlyniadau difrifol COVID-19 yn drech nag unrhyw risg o'r cyflwr prin hwn. Dylech hefyd gwblhau eich cwrs gyda'r un brechlyn a gawsoch ar gyfer y dos cyntaf.

Os mai brechlyn AZ oedd eich dos cyntaf ac nad ydych wedi dioddef unrhyw sgil-ffeithiau difrifol dylech gael yr ail ddos yn brydlon oherwydd gallech wynebu risg uchel o hyd o ran cymhlethdodau COVID-19. Bydd cael yr ail ddos yn rhoi mwy o warchodaeth i chi am gyfnod hirach ac mae'n tueddu i achosi llai o sgil-ffeithiau cyffredin (gan gynnwys cur pen am gyfnod byr).

Beth y dylwn gadw llygad amdano ar ôl brechu?

Er bod sgil-ffeithiau difrifol yn brin iawn, os byddwch yn profi unrhyw rai o'r canlynol o tua 4 diwrnod i 4 wythnos ar ôl brechu dylech geisio cyngor meddygol ar frys.

- Pen tost newydd, difrifol nad yw'n cael ei helpu gan boenladdwyr arferol neu sy'n gwaethygu
- Cur pen sydd fel pe bai'n gwaethygu wrth orwedd i lawr neu blygu drosodd.
- Cur pen anarferol gyda'r canlynol yn cyd-fynd ag ef efallai:
  - ♦ Golwg aneglur, cyfog a chwydu
  - ♦ Anhawster gyda'ch lleferydd
  - ♦ Gwendid, teimlo'n gysglyd neu ffitiau
- Cleisio neu waedu pigiad pin newydd, heb esboniad
- Diffyg anadl, poen yn y frest, chwyddo yn y coesau neu boen cyson yn y stumog

Os ydych yn berson iach rhwng 30 a 50 oed

Mae'r MHRA a'r JCVI yn cynghori y dylai pob oedolyn yn y grŵp adran hwn (gan gynnwys gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol) barhau i gael unrhyw rai o'r brechlynnau COVID-19 sydd ar gael. Mae manteision brechu o ran eich amddiffyn rhag canlyniadau difrifol COVID-19 yn drech nag unrhyw risg o'r cyflwr prin hwn. Dylech hefyd gwblhau eich cwrs gyda'r un brechlyn a gawsoch ar gyfer y dos cyntaf.

Os ydych yn berson iau iach rhwng 18 a 29 oed

Mae'r MHRA a'r JCVI yn parhau i fonitro manteision a diogelwch brechlyn AZ ymhlith pobl iau. Dylech ystyried yn ofalus risg COVID-19 i chi a'ch teulu a'ch ffrindiau cyn gwneud penderfyniad.

Ar hyn o bryd mae'r JCVI wedi cynghori ei bod yn well i bobl o dan 30 oed gael brechlyn heblaw AZ. Os byddwch yn dewis cael brechlyn COVID-19 arall efallai y bydd yn rhaid i chi aros i gael eich amddiffyn. Efallai y byddwch yn dymuno bwrw ymlaen gyda'r brechiad AZ ar ôl i chi ystyried yr holl risgiau a manteision i chi.

Beth am yr ail ddos?

Os ydych eisoes wedi cael dos cyntaf o frechlyn AZ heb ddioddef unrhyw sgil-ffeithiau difrifol dylech gwblhau'r cwrs. Mae hyn yn cynnwys pobl rhwng 18 a 29 oed sy'n weithwyr iechyd a gofal cymdeithasol, gofawyr di-dâl ac aelodau o deulu'r rhai sydd ag imiwnedd isel. Disgwylir y bydd dos cyntaf y brechlyn wedi rhoi rhywfaint o amddiffyniad i chi, yn enwedig yn erbyn clefyd difrifol.

¹ Os oes gennych chi rai anhwylderau ceulo'r gwaed prin, dylech drafod a oes posib i chi gael y brechlyn AZ gyda'ch arbenigwr.

² Mae hyn yn cynnwys gofawyr di-dâl ac aelodau o deulu'r rhai sydd ag imiwnedd isel

Ceir rhagor o wybodaeth yn y ddolen ganlynol:

icc.gig.cymru/brechlyn-covid-19

© Crown Copyright 2020. Datblygwyd y wybodaeth hon yn wreiddiol gan Iechyd Cyhoeddus Lloegr

© Iechyd Cyhoeddus Cymru, Fersiwn 2